

תנ"ך

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וארבעים וחמש דקות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה חמישה פרקים.
פרק ראשון – ספר בראשית	– (12x2)	– 24 נקודות
פרק שני – היסטוריוגרפיה ונבואה	– (20x2)	– 40 נקודות
פרק שלישי – נושאי החובה	– (6x3)	– 18 נקודות
פרק רביעי – נושאי ההרחבה	– (6x1)	– 6 נקודות
פרק חמישי – קטע שלא נלמד	– (4x3)	– 12 נקודות
סה"כ	–	100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד. (2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתוב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה, רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

השאלות

פרק ראשון — ספר בראשית (24 נקודות)

ענה על שתי השאלות 1-2.

בכל שאלה ענה על סעיף א — חובה (7 נקודות) ועל אחד מן הסעיפים ב-ג (5 נקודות).

(לכל שאלה — 12 נקודות)

1. קרא בראשית, א', 1-19.

א בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: וְהָאָרֶץ
הִיְתָה תְהוֹ וְבָהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת
עַל־פְּנֵי הַמַּיִם: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי־אֹר וַיְהי־אֹר: וַיֵּרָא אֱלֹהִים
ה אֶת־הָאֹר כִּי־טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ: וַיִּקְרָא
אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קִרְיָ לַיְלָה וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם
אֶחָד:

ו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי רְקיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם
ז לַמַּיִם: וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הַרְקיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר
ח מִתַּחַת לַרְקיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לַרְקיעַ וַיְהי־כֵן: וַיִּקְרָא
אֱלֹהִים לַרְקיעַ שָׁמַיִם וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי:

ט וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל־מְקוֹם אֶחָד
י וְתֵרָאֵה הַיַּבְשָׁה וַיְהי־כֵן: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבְשָׁה אָרֶץ וּלְמַקְוֵה
יא הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תְּדַשֵּׂא
הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מְזֹרֵעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי לַמִּינֹו אֲשֶׁר
יב זֶרְעוּבוּ עַל־הָאָרֶץ וַיְהי־כֵן: וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מְזֹרֵעַ
זֶרַע לַמִּינֵהוּ וְעֵץ עֵשֶׂה־פְּרִי אֲשֶׁר זֶרְעוּבוּ לַמִּינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים
יג כִּי־טוֹב: וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם שְׁלִישִׁי:

יד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי מְאֹרֹת בְּרְקיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם
טו וּבֵין הַלַּיְלָה וְהָיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּשְׁנָיִם: וְהָיוּ
טז לְמְאֹדוֹת בְּרְקיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל־הָאָרֶץ וַיְהי־כֵן: וַיַּעַשׂ
אֱלֹהִים אֶת־שְׁנֵי הַמְּאֹדוֹת הַגְּדֹלִים אֶת־הַמְּאֹד הַגְּדֹל לְמַמְשָׁלֹת
הַיּוֹם וְאֶת־הַמְּאֹד הַקָּטָן לְמַמְשָׁלֹת הַלַּיְלָה וְאֵת הַבּוֹכָבִים:
יז וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרְקיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל־הָאָרֶץ: וְלַמְשָׁל
יח בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וְלְהַבְדִּיל בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיֵּרָא אֱלֹהִים
יט כִּי־טוֹב: וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם רְבִיעִי:

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא את דברי חדוה דנון:

אחד הרעיונות המרכזיים בספר בראשית הוא שהבריאה מתוכננת ובאה לקיים סדר בעולם.

(אתר תנ"ך בחינוך הממלכתי [2016], דנון, ח', הצצה ב"חלון הראווה" של התנ"ך – בראשית א.

אוחזר ב-9 ביולי 2016 מ' cms.education.gov.il)

- (1) איזה ביטוי, החוזר בקטע מבראשית, א' שלפניך, יכול לבסס את דברי דנון?
הסבר את דבריך. (4 נקודות)
- (2) האל הבורא יצר סדר בתוהו ובוהו וגם השליט סדר במהלך הבריאה.
על פי דברים אלה, מה אפשר ללמוד על היחס בין האל לבין העולם? (3 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוק 2 בקטע שלפניך, וגם ישעיה, מ"ה, 7: "יוצר אור ובורא חשך עֲשָׂה שלום ובורא רע אני ה' עֲשָׂה כל אלה".

- (1) ציין מהי הסתירה בין הכתוב בבראשית, א', 2 ובין הכתוב בישעיה, מ"ה, 7.
(2 נקודות)
- (2) על פי הכתוב בבראשית, א', 5 הסבר מה עשוי ליישב את הסתירה שצינת בתת-סעיף ב(1). (3 נקודות)
- ג. (1) קרא פסוקים 14-19 בקטע שלפניך. יש הטוענים שבתיאור של בריאת המאורות יש שלילת מיתוס (דה-מיתולוגיזציה). הוכח טענה זו מן הכתוב, והסבר את דבריך.
(3 נקודות)
- (2) על פי תיאור בריאת המאורות, נברא העולם למען האדם. הסבר קביעה זו על פי פסוקים 14-19 בקטע שלפניך. (2 נקודות)

2. קרא בראשית, ל"ב, 22-32.

כב וַיִּקַּם בְּלֵילָהּ הוּא וַיִּקַּח אֶת־שְׁתֵּי נָשָׁיו וְאֶת־שְׁתֵּי שַׁפְּחֹתָיו
 כג וְאֶת־אֶחָד עֶשֶׂר יְלָדָיו וַיַּעֲבֹד אֶת מַעֲבַד יַבֵּק: וַיִּקְחֶם וַיַּעֲבֹד
 כד אֶת־הַנְּחָל וַיַּעֲבֹד אֶת־אֲשֶׁר־לוֹ: וַיֹּתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאבֶּק
 ה' אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלֹת הַשָּׁחַר: וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף־
 ט יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף־יָרֶךְ יַעֲקֹב בְּהַאֲבָקוֹ עִמּוֹ: וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי כִּי
 ט עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֶשְׁלַחְךָ כִּי אִם־בְּרַכְתָּנִי: וַיֹּאמֶר
 טו אֵלָיו מַה־שֵּׁמֶךָ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב: וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֹאמֵר עוֹד
 שֵׁמֶךָ כִּי אִם־יִשְׂרָאֵל כִּי־שָׁרִית עִם־אֱלֹהִים וְעִם־אֲנָשִׁים
 טז וַתֹּכַח: וַיִּשְׂאֵל יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הַגִּידָה נָא שֵׁמֶךָ וַיֹּאמֶר לְמָה
 ז' זֶה תִּשְׂאֵל לְשֵׁמִי וַיְבַרֵךְ אֹתוֹ שֵׁם: וַיִּקְרָא יַעֲקֹב שֵׁם הַמָּקוֹם
 ז' פְּנִיאֵל כִּי־רָאִיתִי אֱלֹהִים פָּנִים אֶל־פָּנִים וַתִּנְצַל נַפְשִׁי: וַיִּזְרַח־
 ז' לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ בַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת־פְּנֵיָאֵל וְהוּא צֹלַע עַל־יָרְכוֹ: עַל־
 ז' כֵּן לֹא־יֵאכְלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־גִּיד הַנְּשֵׂה אֲשֶׁר עַל־כַּף הַיָּרֶךְ
 עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַף־יָרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנְּשֵׂה:

ענה על סעיף א (חובה).

א. (1) על פי הכתוב, הדמות הנאבקת עם יעקב היא "איש". הבא שתי ראיות מן הכתוב

שהאיש הוא מלאך אלוהים. (3 נקודות)

(2) במדרש נכתב: אין אנו יודעים מי ניצח - אם מלאך, אם יעקב (בראשית רבה, ע"ז, ג')

הבא מן הקטע שלפניך ראיה אחת שהמלאך ניצח את יעקב, וראיה אחת שיעקב ניצח

את המלאך, והסבר כל אחת מן הראיות. (4 נקודות)

(שים לב: המשך השאלה בעמוד הבא)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא את דבריו של גיל קופטש על **בראשית**, ל"ב:

[...] או שמדובר ביעקב עצמו שנאבק בעצמו. אותו איש בא כדי לוודא שיעקב יתעמת עם המציאות ולא יברח ממנה. יעקב עושה עם עצמו חשבון נפש נוקב. וכואב. הוא ממש הולך מכות עם עצמו. ונפצע. עד שבאיזה שלב כבר עולה השחר, הדברים מתחילים להתבהר [...] יעקב התגבר על עצמו. הוא כבר לא יעקב [...] אלא ישראל [...]

(אתר תנ"ך ביחד 929 [2016], קופטש, ג', מאבק יעקב עם עצמו. אוחד ב-9 ביולי, 2016 מ- www.929.org.il)

(1) על פי דבריו של קופטש, במי נאבק יעקב? (נקודה אחת)

(2) לדעתך, איזה מאבק משמעותי יותר עבור יעקב – המאבק על פי הסיפור המקראי

או המאבק על פי דברי קופטש? נמק את תשובתך. (4 נקודות)

ג. קרא את המדרש שלפניך:

אמר לו יעקב: כיון שאתה שרו של עֶשָׂו [המלאך השומר על עֶשָׂו], לא אניחך עד שתמחול [תסלח] לי מן הברכה שברכני אבא.

אמר לו: ומי מתרעם [כועס] עליך?

אמר לו: שאמר לי עֶשָׂו: "הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים". [ואז] "ויברך אותו שם". וזאת הברכה שברכו, שמחל לו על הברכות.

(מדרש אגדה בוכר, ל"ב)

(1) על פי המדרש, מהי הברכה שבירך המלאך את יעקב? (2 נקודות)

(2) על פי המדרש, לסיפור המתחיל ב**בראשית**, כ"ז יש סיום מוצלח.

הסבר קביעה זו. (3 נקודות)

פרק שני — היסטוריוגרפיה ונבואה (40 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 3-5.

בכל שאלה שבחרת, ענה על סעיף א — חובה (8 נקודות) ועל שניים מן הסעיפים ב-ד (לכל סעיף — 6 נקודות).

(לכל שאלה — 20 נקודות)

3. קרא מלכים א, י"ח, 21-24; 40-45.

מלכים א, י"ח, 21-24

כא וַיִּגֶשׁ אֱלֹהֵהוּ אֶל-כָּל-הָעָם
 וַיֹּאמֶר עַד-מָתַי אַתֶּם פֹּסְחִים עַל-שְׁתֵּי הַסַּעֲפִים אִסֵּהוּ
 הָאֱלֹהִים לְכוּ אַחֲרָיו וְאִסֵּה-הַבַּעַל לְכוּ אַחֲרָיו וְלֹא-עֲנוּ הָעָם
 כב אֹתוֹ דָּבָר: וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵהוּ אֶל-הָעָם אֲנִי נֹתַרְתִּי נְבִיא לַיהוָה
 כג לְבָדִי וְנְבִיאֵי הַבַּעַל אַרְבַּע-מֵאוֹת וְחֹמְשִׁים אִישׁ: וַיִּתְנוּ-לָנוּ
 שְׁנַיִם פָּרִים וַיִּבְחָרוּ לָהֶם הַפָּר הָאֶחָד וַיִּנְתְּחוּהוּ וַיְשִׁימוּ עַל-
 הָעֵצִים וְאֵשׁ לֹא יִשְׁימוּ וְאֲנִי אֵעֲשֶׂה וְאֶת-הַפָּר הָאֶחָד וְנִתְּתִי
 ד על-הָעֵצִים וְאֵשׁ לֹא אִשִּׁים: וְקִרְאתֶם בְּשֵׁם אֱלֹהֵיכֶם וְאֲנִי
 אֶקְרָא בְּשֵׁם-יְהוָה וְהָיָה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר-יַעֲנֶה בְּאֵשׁ הוּא
 הָאֱלֹהִים וַיַּעַן כָּל-הָעָם וַיֹּאמְרוּ טוֹב הַדְּבָר:

מלכים א, י"ח, 40-45

מ וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵהוּ לָהֶם תִּפְשׂוּ אֶת-נְבִיאֵי הַבַּעַל אִישׁ
 אֶל-יַמְלֹט מֵהֶם וַיִּתְּפְשׂוּם וַיֹּרְדוּם אֱלֹהֵהוּ אֶל-גַּחַל קִישׁוֹן
 מא וַיִּשְׁחַטֵם שָׁם: וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵהוּ לְאַחָאָב עֲלֵה אֲכַל וְשִׁתָּה בֵּי-
 מב קוֹל הַמִּזֵּן הַגִּשָּׁם: וַיַּעֲלֵה אַחָאָב לְאֹכַל וּלְשִׁתוֹת וְאֱלֹהֵהוּ עָלָה
 מג אֶל-רֹאשׁ הַכְּרִמָּל וַיִּגְהַד אֶרְצָה וַיִּשֶׁם פָּנָיו בֵּין בְּרָכּוֹ: וַיֹּאמֶר
 אֶל-נַעֲדָו עֲלֵה-נָא הַבֵּט דְּרָךְ-יָם וַיַּעַל וַיִּבֶט וַיֹּאמֶר אֵין
 מד מְאוּמָה וַיֹּאמֶר שֶׁב שְׁבַע פְּעָמִים: וַיְהִי בְּשִׁבְעֵית וַיֹּאמֶר הִנֵּה-
 עַב קָטְנָה כַּכֶּף-אִישׁ עָלָה מִיָּם וַיֹּאמֶר עָלָה אָמֹר אֶל-אַחָאָב
 מה אִסֹּר וְרֹד וְלֹא יַעֲצֹרְכָה הַגִּשָּׁם: וַיְהִי וְעַד-כֹּה וְעַד-כֹּה וְהַשָּׁמַיִם
 הִתְקַדְּדוּ עֵבִים וְרוּחַ וַיְהִי גֶשֶׁם גָּדוֹל וַיִּרְכַּב אַחָאָב וַיֵּלֶךְ
 יוֹרְעָאֵלָה:

ענה על סעיף א (חובה).

א. (1) קרא פסוקים 21-24 שלפניך.

הסבר מהי מטרת המבחן שאליהו מציע לערוך. בסס את דבריך על הכתוב.

(4 נקודות)

(2) קרא פסוקים 41-45 שלפניך.

בפסוקים אלה מתואר סיום הבצורת. הסבו כיצד ירידת הגשם קשורה למבחן שערך

אליהו בפסוקים 21-24. (4 נקודות)

ענה על שניים מן הסעיפים ב-ד.

ב. קרא פסוקים 21-24 שלפניך.

"ולא ענו העם אתו דבר" (פסוק 21).

רד"ק מפרש: לא רצו לומר לו לא 'הן' ולא 'לאו', לפי שהיו מסופקים (מטילים ספק) בדבר;

אבל כשמעו הבחינה, ענו ואמרו 'טוב הדבר'.

על פי פירוש רד"ק, מדוע תחילה לא ענה העם לאליהו, אך מאוחר יותר הסכים להצעתו?

ג. קרא פסוקים 41-44 שלפניך.

(1) יש הטוענים כי לעליית אחאב, המתוארת בפסוקים 41-42, יש משמעות סמלית.

הסבר טענה זו, ובסס אותה על הכתוב. (3 נקודות)

(2) אפשר לראות משמעות סמלית גם במתואר בפסוקים 43-44. הסבר קביעה זו, ובסס

אותה על הכתוב. (3 נקודות)

ד. קרא פסוק 40 שלפניך וגם שמות, ל"ב, 26-28.

שני הנביאים, אליהו ומשה, פעלו להסיר את עבודת האלילים, אך יש הבדל בפעולותיהם.

(1) על פי הפסוקים שקראת, ציין הבדל אחד בין פעולותיו של משה ובין פעולותיו

של אליהו. (3 נקודות)

(2) מהי הסיבה להבדל זה, לדעתך? הסבר. (3 נקודות)

4. קרא דברים, י"ב, 1-12.

דברים, י"ב, 1-12

אֱלֹהֵי הַחֲקִים
וְהַמְשַׁפְּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַן ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיךָ לָךְ לְרִשְׁתָּהּ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר־אַתָּם חַיִּים עַל־הָאָדָמָה: אַבְדוּ תִּאֲבְדוּן אֶת־כָּל־הַמְקוֹמוֹת אֲשֶׁר עִבְדוּ־שָׁם הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתָּם יֹדְשִׁים אֹתָם אֶת־אֱלֹהֵיהֶם עַל־הַהָרִים הָרְמִים וְעַל־הַגְּבְעוֹת וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן: וְנִתְּצֹתֶם אֶת־מִזְבְּחֹתֶם וְשִׁבְרֹתֶם אֶת־מִצְבְּוֹתֵם וְאֲשֵׁרִיהֶם תִּשְׂרֹפוּן בְּאֵשׁ וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּגְדְּעוּן וְאִבַּדְתֶּם אֶת־שִׁמּוֹם מִן־הַמְקוֹם הַהוּא: לֹא־תַעֲשׂוּן כֵּן לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם: כִּי אִם־אֶל־הַמְקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר ה' אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־שְׁבֵטֵיכֶם לָשׂוּם אֶת־שְׁמוֹ שָׁם לְשִׁכְנוֹ תִדְרְשׁוּ וּבֵאתָ שָׁמָּה: וְהִבַּאתֶם שָׁמָּה עֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם וְאֵת מַעֲשֵׂרֵיכֶם וְאֵת תְּרוּמַת יָדְכֶם וְנִדְרֵיכֶם וְנִדְבַתֵיכֶם וּבְכוֹרֹת בְּקָרְכֶם וּצְאֻנְכֶם: וְאָכַלְתֶּם־שָׁם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם וּשְׂמַחְתֶּם בְּכָל־מִשְׁלַח יָדְכֶם אֹתָם וּבִתְיֹכֶם אֲשֶׁר בְּרִכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ: לֹא תַעֲשׂוּן כָּלֵל אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ עֹשִׂים פֶּה הַיּוֹם אִישׁ כָּל־הַיִּשְׂרָאֵל בְּעֵינָיו: כִּי לֹא־בָאתֶם עַד־עַתָּה אֶל־הַמְּנוּחָה וְאֶל־הַנַּחֲלָה אֲשֶׁר־ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ: וְעִבַּרְתֶּם אֶת־הַיַּרְדֵּן וְיִשְׁבַּתֶּם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר־ה' אֱלֹהֵיכֶם מִנְחִיל אֹתְכֶם וְהֵנִיחַ לָכֶם מִכָּל־אִיְבֵיכֶם מִסָּבִיב וְיִשְׁבַּתֶּם־בְּטָח: וְהָיָה הַמְקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר ה' אֱלֹהֵיכֶם בּוֹ לְשִׁכְנוֹ שְׁמוֹ שָׁם שָׁמָּה תָבִיאוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצוּה אֹתְכֶם עֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם מַעֲשֵׂרֵיכֶם וְתְרוּמַת יָדְכֶם וְכֹל מִבְּחַר נְדָרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּדְרוּ לַיהוָה: וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֹתָם וּבְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְעַבְדֵיכֶם וְאִמְהֹתֵיכֶם וְהָלֹוּ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֵיכֶם כִּי אֵין לּוֹ חֶלֶק וְנַחֲלָה אֹתְכֶם:

ענה על סעיף א (חובה).

א. (1) בקטע שלפניך מתואר חידוש בדרך שבה עובדים את ה'.

ציין מהו החידוש, וכתוב שני שלבים לביצועו.

(6 נקודות)

(2) בחר מן הקטע שלפניך אמצעי ספרותי אחד, הדגם אותו והסבר כיצד הוא מסייע

להדגיש את החידוש. (2 נקודות)

ענה על שניים מן הסעיפים ב-ד.

ב. (1) יש הטוענים כי החידוש בדרך עבודת ה' התרחש רק בימי יאשיהו. על פי טענה זו,

באיזו שנה לועזית התרחש החידוש? (2 נקודות)

(2) קרא את הקטע שלפניך וגם מלכים ב, י"ח, 19-22.

יש הטוענים כי החידוש בעבודת ה' הנזכר בספר דברים בא לידי ביטוי כבר

בימי חזקיהו. הסבר ובסס טענה זו. (4 נקודות)

ג. (1) קרא גם מלכים א, י"ח, 20-24.

ציין מהי הסתירה בין הנאמר בפסוקים אלה לנאמר בדברים, י"ב, 5-6. (3 נקודות)

(2) אחת הדעות בנוגע לזמן החיבור ל"ל ספר דברים פותרת את הסתירה שצינת

בתת-סעיף 1.

ציין מהי הדעה, והסבר כיצד היא מונחת את הסתירה. (3 נקודות)

ד. קרא פסוק 11 בקטע שלפניך.

(1) מהי תפיסת האל וזות הבאה לידי ביטוי בפסוק? הסבר. (4 נקודות)

(2) קרא עזרא, א', 2-4.

האם תפיסת האלוהות בדברים, י"ב, פסוק 11 עולה בקנה אחד עם תפיסת האלוהות

בעזרא, א', 2-4? בסס את דבריך על הקטעים. (2 נקודות)

ירמיה, כ"ה, 1-14

א הדבר אשר היה על-ירמיהו
 על-כל-עם יהודה בשנה הרבעית ליהויקים בן-יאשיהו
 ב מלך יהודה היא השנה הראשנית לנבוכדראצר מלך בבל:
 ג אשר דבר ירמיהו הנביא על-כל-עם יהודה ואל כל-ישבי
 ד ירושלם לאמר: מן-שלוש עשרה שנה ליאשיהו בן-אמון
 ה מלך יהודה ועד היום הזה זה שלש ועשרים שנה היה
 ו דבר-ה' אלי ואדבר אליכם אשנים ודבר ולא שמעתם:
 ז ושלח-ה' אליכם את-כל-עבדיו הנבאים השכם ושלח ולא
 ח שמעתם ולא-הטיתם את-אזנכם לשמע: לאמר שוב-נא
 ט איש מדרך הרעה ומרע מעלליכם ושבו על-האדמה אשר
 י נתן-ה' לכם ולאבותיכם למן-עולם ועד-עולם: ואל-
 י תלכו אחרי אלהים אחרים לעבדם ולהשתחות להם
 ו לא-תכעיסו אותי במעשה ידיכם ולא ארע לכם: ולא-
 ח שמעתם אלי נאם-ה' למען הכעסוני במעשה ידיכם לרע
 ט לכם: לכן כה אמר-ה' עבאות יען אשר לא-
 ט שמעתם את-דברי: הנני שלח ולקחתי את-כל-משפחות
 ז צפון נאם-ה' ואל-נבוכדראצר מלך-בבל עבדי והבאתים
 י על-הארץ הזאת ועל-ישביה ועל כל-הגוים האלה סביב
 י והחרמתיים ושמתיים לשמה ולשרקה ולחרבות עולם:
 י והאברתי מהם קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול בלה
 י קול רחים ואור נר: והיתה כל-הארץ הזאת לחרבה לשמה
 י ועבדו הגוים האלה את-מלך בבל שבעים שנה: והיה
 י כמלאות שבעים שנה אפקד על-מלך-בבל ועל-הגוי ההוא
 י נאם-ה' את-עונם ועל-ארץ פשדים ושמתי אתו
 י לשממות עולם: והבאותי על-הארץ ההיא את-כל-דברי
 י אשר-דברתי עליה את כל-הכתוב בפספר הזה אשר-
 י נבא ירמיהו על-כל-הגוים: כי עבדו-בם גס-המה גוים
 י רבים ומלכים גדולים ושלמתי להם פפעלם וכמעשה
 י דייהם:

הכעיסני

והבאתי

ענה על סעיף א (חובה).

א. (1) קרא פסוקים 8-14 בקטע שלפניך.

בפסוקים אלה ירמיהו משמיע דברים פסימיים ודברים אופטימיים.

הסבר מה הם הדברים הפסימיים ומה הם הדברים האופטימיים. בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

(2) קרא גם עזרא, א', 1-2.

הבא מן הקטע בעזרא ראיה המעידה על התגשמות הנבואה של ירמיהו שבקטע שלפניך, והסבר אותן. (2 נקודות)

ענה על שניים מן הסעיפים ב-ד.

ב. כדי להביע את המסר הנבואי, הנביא מביע את דבריו באמצעות מצלול (פסוקים 9-12) וציון פרטים המסמלים את שגרת חיי היום-יום (פסוק 10).

(1) הדגם כל אחד מן האמצעים המודגשים בקו. (2 נקודות)

(2) מהו המסר הנבואי המובע באמצעות המצלול, וכיצד ציון פרטים משגרת היום-יום מחדד את המסר הנבואי הזה? (4 נקודות)

ג. קרא פסוקים 3-7 בקטע שלפניך.

(1) הוכח מפסוקים 3-7 שהתגשמות נבואת הזעם של הנביא היא בלתי נמנעת. (3 נקודות)

(2) קרא גם ירמיה, ז', 9. ירמיהו מדבר על שני סוגי חטאים. ציין מה הם הסוגים האלה, וכתוב איזה סוג לדעתך מצדיק חורבן של חברה. הסבר. (3 נקודות)

ד. (1) קרא פסוק 9 בקטע שלפניך.

מהי לדברי הנביא הסיבה למעורבות של בבל בחורבן יהודה? (2 נקודות)

(2) קרא פסוקים 12-14 ואת דברי י' איזנברג שלפניך.

ירמיהו מוכיח את העם על רקע המאורעות הפוליטיים המתרחשים סביבו [...] [ירמיהו מראה ש]אפשר לקבוע מראש מי ינצח בסיבוב הבא של המלחמה, וגם כמה זמן יארך נצחוננו. כי שבעים שנה הוא משך העונש הצפוי לישראל, ולאחר שישראל יישא את עונשו, שוב אין לבבל זכות להיות אימפריה, והיא תיפול ותהיה שממת עולם. לא הפוליטיקה מוליכה את המוסר, אלא להפך: המוסר הוא הקובע את התוצאות הפוליטיות.

(אתר דעת [2016] איזנברג, י'. בבל או מצרים. אוחזר ב-4 ביולי 2016 מ-<http://www.daat.ac.il>)

הסבר על פי דברי איזנברג, מדוע השתנה היחס של ה' לבבל לאחר 70 שנה.

(4 נקודות)

/המשך בעמוד 12/

פרק שלישי — נושאי החובה (18 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 6-9 (לכל שאלה — 6 נקודות).

חוק

6. קרא דברים, כ', 1-8.

א כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל־
 אִיבֶיךָ וּרְאִיתָ סוּס וְרֶכֶב עִם רֶב מִמֶּנִּי לֹא תִירָא מֵהֶם כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ הַמַּעֲלֶךְ מֵאָרֶץ מִצְרַיִם: וְהָיָה כִּקְרַבְכֶם אֶל־
 הַמִּלְחָמָה וְנִגַּשׁ הַכֹּהֵן וְדִבֶּר אֶל־הָעָם: וְאָמַר אֱלֹהִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קְרַבִּים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל־אִיבֵיכֶם אֶל־יָדְךָ
 לְבַבְכֶם אֶל־תִּירָאוּ וְאֶל־תַּחֲפוּזוּ וְאֶל־תַּעֲרִצוּ מִפְּנֵיהֶם: כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הִהֲלִיךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֶם עִם־אִיבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ
 אֶתְכֶם: וְדִבְרוּ הַשְּׂטָרִים אֶל־הָעָם לֵאמֹר מִי־הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה
 בַּיִת־חֹדֶשׁ וְלֹא חָנְכוּ יָלְדָה וְיָשָׁב לְבֵיתוֹ פְּנֵי־מוֹת בַּמִּלְחָמָה
 וְאִישׁ אַחֵר יַחֲנֹכּוּ: וּמִי־הָאִישׁ אֲשֶׁר נָטַע כָּרֶם וְלֹא חָלְלוּ יָלְדָה
 וְיָשָׁב לְבֵיתוֹ פְּנֵי־מוֹת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יַחֲלִלְנוּ: וּמִי־
 הָאִישׁ אֲשֶׁר אָרַשׁ אִשָּׁה וְלֹא לָקַחָהּ יָלְדָה וְיָשָׁב לְבֵיתוֹ פְּנֵי־מוֹת
 בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יִקְחָנָה: וַיִּסְפוּ הַשְּׂטָרִים לְדַבֵּר אֶל־הָעָם
 וְאָמְרוּ מִי־הָאִישׁ הַיָּדָא וְדָךְ הַלֵּבֵב יָלְדָה וְיָשָׁב לְבֵיתוֹ וְלֹא יָמַס
 אֶת־לֵבָב אַחִיו כְּלָבָבוּ:

בקטע שלפניך מצוינים המקרים המזכים במתן פטור מגיוס למלחמה.

א. הסבר מהו המכנה המשותף של שלושת הפטורים הראשונים, ומהו ההסבר לפטור הרביעי.

(3 נקודות)

ב. לדעתך, באיזה מן המקרים מתן הפטור הוא המוצדק ביותר? נמק. (3 נקודות)

תוכמה

7. קרא איוב, ב', 9.

ט ותִּאמֹר לוֹ אִשְׁתּוֹ עֲדָךְ מִחֲזִיק בְּתַמְתְּךָ בְּרַךְ אֱלֹהִים וּמַת:

קרא גם בראשית, ג', 1-6. בשני הקטעים האלה אישה מתערבת בנעשה.

א. הסבר מהי המעורבות של כל אחת מן הנשים בקטעים אלה, ומהי מטרת ההתערבות של

כל אחת מהן. (3 נקודות)

ב. על בריאת האישה כותב הרש"ר הירש:

כל עוד האדם לבדו, עדיין העולם שרוי בלא טוב.

[...]

השלמת הטוב היא האישה [...] ורק משנבראה האישה הושלם הטוב.

האם לדעתך, דברי אשת איוב עולים בקנה אחד עם דבריו של הרש"ר הירש? הסבר.

(3 נקודות)

נביאי אמת ושקר

8. קרא ירמיה, כ"ג, 28.

כח הַנְּבִיא אֲשֶׁר־אֶתָּו
חֲלוֹם יִסְפֹּר חֲלוֹם וְאֲשֶׁר דִּבְרֵי אֶתָּו יִדְבֹּר דִּבְרֵי אֱמֶת מֵה־
לִתְבֹּן אֶת־הַבֵּר נְאֻם־ה':

א. לפי החלק הראשון של הפסוק, הסבר כיצד אפשר להבחין בין נביא שקר ובין נביא אמת.

(3 נקודות)

ב. כיצד הדימוי שבחלק השני של הפסוק עשוי לתרום להבחנה בין נביא שקר ובין נביא אמת?

(3 נקודות)

תגובות על החורבן ושיבת ציון

9. קרא חגי, א', 3-11.

וַיְהִי דְבַר-ה' בְּיַד-חֲגִי הַנְּבִיא
 לֵאמֹר: הֲעַתְּ לָכֶם אֶתֶם לְשַׁבַּת בְּבַתֵּיכֶם סְפוּנִים וְהַבֵּית הַזֶּה
 חָרַב: וְעַתָּה כֹּה אָמַר ה': צְבֹאוֹת שִׁימוּ לִבְבְּכֶם עַל-דְּרִיכֵיכֶם:
 זְרַעְתֶּם הַרְבֵּה וְהִבֵּא מַעֲט אֶכֹּל וְאִין-לְשַׁבְּעָה שְׂתוּ וְאִין-
 לְשַׁכְּרָה לְבוֹשׁ וְאִין-לֶחֶם לוֹ וְהַמְשַׁתְּפָר מִשְׁתַּפֵּר אֶל-צְרוּר
 נָקוּב: כֹּה אָמַר ה': צְבֹאוֹת שִׁימוּ לִבְבְּכֶם עַל-
 דְּרִיכֵיכֶם: עַל־וְהַהָר וְהַבָּאֲתֶם עִין וּבְנֵי הַבַּיִת וְאֲרַעְהֶבּוּ וְאֶפְבְּד
 אָמַר ה': פָּנָה אֶל-הַרְבֵּה וְהִנֵּה לְמַעַט וְהִבֵּאתֶם הַבַּיִת
 וּנְפַחְתִּי בּוֹ יַעַן מָה נָאִם ה': צְבֹאוֹת יַעַן בֵּיתִי אֲשֶׁר-הוּא
 חָרַב וְאַתֶּם רָצִים אִישׁ לְבֵיתוֹ: עַל-כֵּן עָלִיכֶם כָּלֵאוּ שָׁמַיִם
 מִטַּל וְהָאָרֶץ כָּלֵאָה יְבוּלָה: וְאֶקְרָא חָרַב עַל-הָאָרֶץ וְעַל-
 הַהָרִים וְעַל-הַדָּגָן וְעַל-הַתִּירוֹשׁ וְעַל-הַיְצִהָר וְעַל אֲשֶׁר
 תּוֹצֵיא הָאָדָמָה וְעַל-הָאָדָם וְעַל-הַבְּהֵמָה וְעַל כָּל-יִגְיע
 כַּפִּים:

א. קרא גם את הקטע שלפניך מכתובת הגליל של גודיאה מלך לגש.

[...] ביום שישלח ידו לעבודת הבית, יקרא האל לרות נושאת גשם שתביא שפע משמים [...],
 ביום בו יונחו יסודות המקדש יבוא שפע על הארץ [...] שמן יזרום בשפע, צמר ישקל בשפע. ביום
 שהמקדש יוקם [...].

(טלשיר, צ' [1994], חגי. בתוך אנציקלופדיה עולם התנ"ך [כרך תרי עשר ב', עמ' 146]. תל אביב: דודון-עתי)

לפי בל אחד מן הקטעים שקראת, הסבר כיצד הקמת מקדש לאל משפיעה על המצב הכלכלי
 של מאמיניו. בסס את דבריך על שני הקטעים. (3 נקודות)

ב. חגי מעודד את העם לשנות את התפיסה בנוגע למקדש. בסס קביעה זו על פסוק 8 בקטע
 שלפניך, והסבר את דבריך. (3 נקודות)

פרק רביעי — נושאי ההרחבה (6 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 10-13 (6 נקודות).

חוק

10. קרא דברים, ט"ז, 18-20.

יח שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן לָךְ בְּכָל־
 שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר הֵאָּהֳלָה לָךְ לְשִׁבְטֶיךָ וּשְׁפֹטוּ אֶת־הָעָם
 יט מִשְׁפַּט־צְדָק: לֹא־תִטָּה מִשְׁפַּט לֹא תִפְיֹר פָּנִים וְלֹא־תִקַּח
 כ שֹׁחַד כִּי הַשֹּׁחַד יַעֲוֹל עֵינֵי חֲכָמִים וְיִסְלַף דְּבַר צְדִיקִים: צְדָק
 צְדָק תִּרְדֹּף לְמַעַן תַּחֲיֶה וּיְרַשֵּׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר הֵאָּהֳלָה לָךְ:
 נָתַן לָךְ:

על פי החוק, העם נדרש לשמור על ערך מסוים, וייענש אם לא ישמור עליו.

- א. מהו הערך, ומה יקרה לעם אם לא ישמור עליו? (2 נקודות)
- ב. לדעתך, האם העונש על אי־שמירת הערך שציינת הוא מידתי? נמק. (4 נקודות)

חוכמה

11. קרא איוב, ט', 1-7.

א וַיַּעַן
 ב אִיּוֹב וַיֹּאמֶר: אֲמַנֵם יָדַעְתִּי כִּי־בֵן וּמִה־יִצְדָק אֲנֹשׁ עִם־אֱלֹהִים:
 ג אִם־יִחַפֵּץ לָרִיב עִמּוֹ לֹא־יַעֲנֶנּוּ אַחַת מִנִּי־אֱלֹהִים: חֲכֵם לִבָּב וְאֲמוּנָה
 ד פֶּחַ מִי־הַקֶּשֶׁה אֱלֹהֵי וַיִּשְׁלַם: הַמַּעֲתִיק הַדִּים וְלֹא יִדְעוּ אֲשֶׁר
 ה הַפֶּכֶס בְּאָפוֹ: הַמְדַגֵּל אֶרֶץ מִמְקוֹמָהּ וְעִמּוּדֶיהָ יִתְפַּלְצוּן: הָאֹמֵר
 ו לַחֲרָס וְלֹא יִזְרַח וּבַעַד כּוֹכְבִים יַחֲתֵם:

- א. רעיו של איוב טוענים נגדו כי לא ייתכן שהאל מעוות את הצדק. הסבר את שתי תשובותיו של איוב על טענה זו בפסוקים 1-3. (3 נקודות)
- ב. באיזו מן התשובות של איוב תומכים פסוקים 4-7? נמק. (3 נקודות)

נביאי אמת ונביאי שקר

12. קרא עמוס, ז', 7-17.

ז פֶּה הֲרֵאֵנִי וְהִנֵּה אֲדֹנָי נֹצֵב עַל-חֹמֹת אֲנֹךְ
 ח וּבִידּוֹ אֲנֹךְ: וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי מַה-אַתָּה רֹאֵה עַמּוֹס וַאֲמַר
 אֲנֹךְ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי הִנְנִי שָׁם אֲנֹךְ בְּקֶרֶב עַמִּי יִשְׂרָאֵל לֹא-אוֹסִיף
 ט עוֹד עֲבוֹר לוֹ: וְנִשְׁמוּ בַמּוֹת יִשְׁחָק וּמִקִּדְשֵׁי יִשְׂרָאֵל יִחַרְבוּ
 י וּקְמַתִּי עַל-בֵּית יִרְבֵּעַם בַּחֲרָב: וַיִּשְׁלַח אֲמַצְיָה
 כהן בֵּית-אֵל אֶל-יִרְבֵּעַם מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר קָשָׁד עָלֶיךָ
 עַמּוֹס בְּקֶרֶב בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא-תוֹכֵל הָאָרֶץ לְהַכִּיל אֶת-
 כו כָּל-דְּבָרָיו: כִּי-כֹה אָמַר עַמּוֹס בַּחֲרָב יָמוּת יִרְבֵּעַם וַיִּשְׂרָאֵל
 לב גָּלָה יִגְלֶה מֵעַל אֲדָמָתוֹ: וַיֹּאמֶר אֲמַצְיָה אֶל-
 עַמּוֹס חֲזֵה לָךְ בְּדַח-לָךְ אֶל-אֶרֶץ יְהוּדָה וְאָכַל-שֵׁם לֶחֶם וְשָׂם
 יז תִּנְבְּאָ: וּבֵית-אֵל לֹא-תוֹסִיף עוֹד לְהִנְבֵּא כִּי מִקִּדְשֵׁי-מֶלֶךְ הוּא
 יח וּבֵית מַמְלָכָה הוּא: וַיַּעַן עַמּוֹס וַיֹּאמֶר אֶל-אֲמַצְיָה לֹא-נָבִיא
 אֲנִכִּי וְלֹא בֶן-נְבִיא אֲנִכִּי כִּי-בֹקֵר אֲנִכִּי וּבֹלֵם שְׂקָמִים:
 טו וַיִּקְחֵנִי ה' מֵאַחֲרֵי הַצֹּאן וַיֹּאמֶר אֵלַי ה' לָךְ הִנְבֵּא אֶל-עַמִּי
 טז יִשְׂרָאֵל: וְעַתָּה שָׁמַע דְּבַר-ה' אַתָּה אָמַר לֹא תִנְבֵּא עַל-
 יז יִשְׂרָאֵל וְלֹא תִטֹּף עַל-בֵּית יִשְׁחָק: לָכֵן פֶּה-אָמַר ה'
 אֲשַׁתֵּךְ בְּעֵיר תִּזְנֶה וּבְנֵיךָ וּבְנֹתֶיךָ בַּחֲרָב יָפְלוּ וְאֲדָמָתְךָ בַּחֲבָל
 תִּחַלֵּק וְאַתָּה עַל-אֲדָמָה טְמֵאָה תָמוּת וַיִּשְׂרָאֵל גָּלָה יִגְלֶה
 מֵעַל אֲדָמָתוֹ:

א. קרא גם ירמיה, כ', 1-6.

בשני הקטעים בא לידי ביטוי מתח בין הכוהנים ובין הנביאים.

מהי הסיבה למתח זה בכל אחד מן הקטעים? (3 נקודות)

ב. האם לדעתך התגובה של עמוס על דברי אמציה הולמת את תפקיד הנביא? נמק.

(3 נקודות)

תגובות על החורבן ושיבת ציון

13. קרא תהלים, קל"ז.

א על־נְהַרֹת וּבְכַל שָׁם יִשְׁבְּנוּ גַם־פָּכִינוּ בְּזִכְרָנוּ אֶת־צִיּוֹן: עַל־
 ג עַרְבִים בְּתוֹכָהּ תֵּלִינוּ כְּנִדְוֵתֵינוּ: כִּי שָׁם וְשִׂאלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ
 ד דְּבַר־יְשׁוּר וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמֵחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: אִיךְ נִשְׁיֵר
 ה אֶת־שִׁיר־הַיְיָ עַל אֲדָמַת נֹכַר: אִם־אֲשַׁכַּח יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח
 ו יְמִינִי: תִּדְבֶּק לְשׁוֹנֵי וְלַחֲפֵי אִם־לֹא אֲזַכְּרֶכִי אִם־לֹא אֲעִלֶה
 ז אֶת־יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֵחָתִי: זָכַר הַיְיָ לִבְנֵי אָדָם אֵת יוֹם
 ח יְרוּשָׁלַם הָאֹמְרִים עָרוּ וְעָרוּ עַד הַיְסוּד בָּהּ: בְּתִבְבֶּל הַשְׂדוּדָה
 ט אֲשֶׁר־י שִׁישְׁלֶם־לְךָ אֶת־גְּמוּלְךָ שְׂגַמְלַת לָנוּ: אֲשֶׁר־י וְשִׂיֵּאֲחֹז
 וּנְפִץ אֶת־עַלְלֶיךָ אֶל־הַסַּלַּע:

היום מקובל להבחין בכמה דרכי התמודדות של יחיד או של ציבור עם אבדן ואבדן:

הכחשה, דיכאון, מיקוח, כעס, השלמה.

במזמור זה באות לידי ביטוי דרכי התמודדות אלה. ציין שלוש מהן, וכתוב כיצד הן

באות לידי ביטוי בקטע.

פרק חמישי — קטע שלא נלמד (12 נקודות)

ענה על שאלה 14 — חובה ועל שתיים מן השאלות 15-17 (לכל שאלה — 4 נקודות).

קרא מלכים א, ג', 5-28.

ה
 נראה ה' אל-שלמה בחלום הלילה ויאמר אלהים שאל
 מה אתן-לך: ויאמר שלמה אתה עשית עס-עבדך דוד אבי
 חסד גדול כאשר הלך לפניך באמת ובצדקה ובישרת לבב
 עמך ותשמר-לו את-החסד הגדול הזה ותתן-לו בן ישב
 על-כסאו כיום הזה: ועתה ה' אלהי אתה המלכת את-
 עבדך תחת דוד אבי ואנכי נער קטן לא אדע זאת ובא:
 ח ועבדך בתוך עמך אשר בחרת עס-דב אשר לא-ימנה ולא
 ט יספר מרב: ונתת לעבדך לב שמע לשפט את-עמך להבין
 י בין-טוב לרע כי מי יוכל לשפט את-עמך הכבד הזה: וייטב
 יא הדבר בעיני אדני כי שאל שלמה את-הדבר הזה: ויאמר
 אלהים אליו יען אשר שאלת את-הדבר הזה ולא-שאלת
 לך ימים רבים ולא-שאלת לך עשר ולא שאלת נפש איביך
 יב ושאלת לך הבין לשמע משפט: הנה עשיתי כדבריך הנה
 נתתי לך לב חכם ונבון אשר כמוך לא-היה לפניך ואחר-יך
 יג לא-יקום כמוך: וגם אשר לא-שאלת נתתי לך גם-עשר גם-
 יד כבוד אשר לא-היה כמוך איש במלכים כל-ימך: ואם
 טו תלך בדרך לשמור חקי ומצותי כאשר הלך דוד אביך
 ויהארכתי את-ימך: ויקץ שלמה והנה חלום
 ויבוא ירושלים ויעמד ולפני ארון ברית-אדני ויעל עלות ויעש
 טז שלמים ויעש משתה לכל-עבדיו: אז תבאנה
 יז שתיים נשים זנות אל-המלך ותעמדנה לפניו: ותאמר האשה
 האחת בי אדני אני והאשה הזאת ישבת בבית אחד ואלד
 יח עמה בבית: והי ביום השלישי ללדתי ותלד גם-האשה
 הזאת ואנחנו יחדו אין-זר אתנו בבית זולתי שתיים-אנחנו
 טט בבית: וימת בן-האשה הזאת לילה אשר שכבה עליו: ותקם

בַּתוֹךְ הַלַּיְלָה וַתִּקַּח אֶת־בְּנֵי מֵאֲצִלֵי וַאֲמַתְךָ יִשְׁנָה וַתִּשְׁכַּבְבֶּהוּ
 טא בַּחִיקָה וְאֶת־בְּנֵי הַמֶּת הַשְּׁכִיבָה בַּחִיקָי: וְאִקֶּם בַּבֶּקֶר
 לְהִינִיק אֶת־בְּנֵי וְהִנְהִימַת וְאֶתְבוֹנֵן אֵלָיו בַּבֶּקֶר וְהִנְהִי לֹא־
 כב הִיָּה בְנֵי אֲשֶׁר יִלְדֵתִי: וְהִאֲמַר הָאִשָּׁה הָאֲחֵרֶת לֹא כִי בְנֵי הַחַי
 וּבִנְךָ הַמֶּת וְזֹאת אֲמַרְתְּ לֹא כִי בִנְךָ הַמֶּת וּבְנֵי הַחַי וַתִּדְבַּרנָה
 כג לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ וְזֹאת אֲמַרְתְּ זֶה־בְּנֵי הַחַי וּבִנְךָ הַמֶּת
 כד וְזֹאת אֲמַרְתְּ לֹא כִי בִנְךָ הַמֶּת וּבְנֵי הַחַי: וַיֹּאמֶר
 כה הַמֶּלֶךְ קַחוּ לִי־חֶרֶב וַיָּבֹאוּ הַחֶרֶב לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
 גִּזְרוּ אֶת־הַיֶּלֶד הַחַי לְשָׁנִים וַתִּנּוּ אֶת־הַחֲצִי לְאֵחָת וְאֶת־
 כו הַחֲצִי לְאֵחָת: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־בְּנָה הַחַי אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי־
 נִכְמְרוּ רַחֲמֶיהָ עַל־בְּנָהּ וַתֹּאמֶר וּבִי אֲדֹנָי תִּנּוּ־לָהּ אֶת־הַיֶּלֶד
 הַחַי וְהַמֶּת אֶל־תִּמְיתֶהוּ וְזֹאת אֲמַרְתְּ גַם־לִי גַם־לְךָ לֹא יִהְיֶה
 כז גִּזְרוּ: וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר תִּנּוּ־לָהּ אֶת־הַיֶּלֶד הַחַי וְהַמֶּת לֹא
 כח תִּמְיתֶהוּ הִיא אִמּוֹ: וַיִּשְׁמְעוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר
 שִׁפֵּט הַמֶּלֶךְ וַיֵּרְאוּ מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי רָאוּ כִּי־חֲכַמַת אֱלֹהִים
 בִּקְרָבוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט:

ענה על שאלה 14 (חובה).

14. א. באיזה שלב של מלכות שלמה התרחשו האירועים המתוארים בפסוקים 5-15

בקטע שלפניך? בסס את דבריך על הכתוב. (2 נקודות)

ב. מהי החשיבות של התרחשות האירועים האלה בשלב זה של מלכותו? (2 נקודות)

(שים לב: המשך השאלות בעמוד הבא)

ענה על שתיים מן השאלות 15-17.

15. קרא פסוקים 16-23 בקטע שלפניך.

הסבר שני גורמים שהקשו על שלמה להכריע במקרה שהובא לפניו. בסס את דבריך על הכתוב.

16. קרא פסוקים 24-27 בקטע שלפניך ואת דברי ל' פליטמן על פסוקים אלה:

פסיקתו של המלך במשפט, שיש לגזור את הילד החי לשניים, מעידה על הבנה פסיכולוגית

עמוקה [...]

(פליטמן, ל' [1994], משפט שלמה. בתוך אנציקלופדיה עולם התנ"ך [כרך מלכים א, עמ' 41]. תל אביב: דודון-עתי)

האם לדעתך שלמה מוכיח בפסיקתו "הבנה פסיכולוגית עמוקה"? נמק.

17. יש הטוענים שתיאור המשפט בקטע שלפניך מעיד כי ה' אכן נענה לבקשה של שלמה (פסוק 9).

הסבר טענה זו, ובסס אותה על הכתוב.

בהצלחה!